

Posudek vedoucí bakalářské práce

Martina Skalníková: Komodifikační strategie českých agentur poskytujících služby asistované reprodukce – případová studie. Bakalářská práce. Praha: FHS UK, 2023.

Řešitelka: Martina Skalníková

Vedoucí práce: Mgr. Marie Hintnausová

Oponentka: Mgr. et Mgr. Markéta Zandlová, Ph.D.

Bakalářská práce Martiny Skalníkové se zabývá fenoménem přeshraniční reprodukční péče, která je nabízena českými agenturami zahraniční klientele. Jak avizuje autorka v úvodu teoretické části práce, chce tento fenomén zkoumat optikou komercializace služeb asistované reprodukce (AR), které cílí na nedomácí klientelu.

V teoretické části autorka uvádí čtenáře do problematiky asistované reprodukce jako sektoru medicíny spadajícího do sféry preventivní medicíny, který silně podléhá komercializaci. Podrobně se zabývá faktory a motivacemi, které vedou páry, pro které je nedostupné samovolné početí potomka, pro vyhledávání služeb AR za hranicemi domovské země. Opírá se přitom o poměrně obsáhlý korpus nastudované literatury, zřetelná je především autorčina inspirace dílem *Fertility Holidays* od Amy Speier (2016), podobně jako ona sleduje vybrané české zprostředkovatelské agentury, které lákají cizince na „reprodukční turistiku“. V ambiciózním závěru teoretické části (kap. 1.3 *Kritika přeshraniční reprodukční péče*) se autorka věnuje etickým a ontologickým kontroverzím, které možnosti asistované reprodukce přinášejí, postupuje ale ryze deskriptivně bez jakékoli polemiky či alespoň snahy o provázání obecných kontroverz s českými typikáliemi trhu se službami AR. Popisný styl teoretické části nicméně odpovídá nárokům na bakalářskou práci a autorka v ní prokazuje solidní schopnost uplatňovat a propojovat nastudovanou odbornou literaturu. V teoretické části naopak postrádám rozvedení konceptů komodifikace a komercializace, které celá práce jakoby tuší a je jimi od první do poslední stránky prostoupena, ale čtenář si není jist, jak je autorka pojímá a jakou analytickou úlohu v její práci sehrávají.

Komodifikace je tedy ústředním konceptem analytické části práce. V ní autorka zodpovídá výzkumnou otázku: „Jak se na webech českých agentur stává přeshraniční reprodukční péče komoditou?“ a pátrá po „komodifikačních strategiích“ zprostředkovatelských agentur. Toho se snaží docílit analýzou webových stránek tří pražských agentur nabízejících zajištění služeb asistované reprodukce zahraničním klientům. Postupuje metodou případové studie omezené na analýzu webové prezentace. U všech zkoumaných agentur nachází obdobné strategie, kterými oslovují a lákají klientelu pro své služby. Svým přístupem autorka vyvozuje, že těmito strategiemi transformují zprostředkovatelské agentury úkony asistované reprodukce v komoditu nabízenou online (podobně jako eshopy své zboží, dodávají). Identifikované komodifikační strategie jsou hlavním zjištěním empirické kapitoly (kap. 3) a autorka u každé nachází paralelu v empirii nastudované literatury, se kterou pracuje v teoretické kapitole (kap.

1). Domnívám se, že zjištěné strategie jsou zároveň ale i největším omezením práce, protože se autorce příliš nedaří myšlenkově vymanit z výčtu strategií a pustit se do hlubší polemiky či vlastní interpretace. Analytická část tak pouze opatrně odpovídá na výzkumnou otázku a interpretace dat se schovávají za explanacemi zjištěných strategií. Slibněji vyznívá závěr práce, kde autorka shrnuje charakteristiky české marketingové argumentace zprostředkovatelských agentur, jejímž nejvýraznějším příkladem je akcentace „bělostí“ genetických dispozic darovaných vajíček. Pro další výzkumnou práci, kterou Martina Skalníková avizuje – tentokrát na straně dárců pohlavních buněk, bych doporučila zaměřit se na interpretační práci s daty ruku v ruce s přesným a rigorózním ověřováním veškerých výroků v autorském textu.

Při realizaci práce prokázala autorka orientaci ve výzkumném problému, samostatnost a schopnost kompilovat a analyticky nakládat se studiiemi v dané problematice. Až na drobné překlepy splňuje práce formální nároky na bakalářskou práci a jako takovou ji **doporučuji k obhajobě** s navrhovaným hodnocením velmi dobře, případně výborně v případě mimořádně přesvědčivé obhajoby předkládané práce.

Dne 5. února.

Marie Hintnausová
FHS UK

Otázky k diskuzi k obhajobě:

Autorka uzavírá práci tvrzením: „Během své analýzy jsem měla možnost se přesvědčit o tom, že v oblasti lékařské péče je zřejmé napětí mezi péčí a komodifikací.“ (s. 53). Kde registrovala toto napětí a čím se, podle jejího názoru, odlišuje péče od jiných komodifikovaných služeb nabízených na trhu?

Které komodifikační strategie/strategii považuje autorka za překvapivé či odporující obecnému diskurzu agentur o asistované reprodukci a nabízených službách?